

JOGÉRVÉNYESÍTÉS

Jogi eljárások a gazdaságban

A jogvédelem fogalma, építőkövei I.

Kiindulópont: az állam monopolizálja az erőszak alkalmazását

- Cél: társadalmi állásától függetlenül minden személynek esélye legyen arra, hogy a bíróságon bárkivel szemben megkísérelhesse jogai érvényesítését
- Btk. 368. § : önbíráskodás tilalma
 - „Aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igényének érvényt szerezzen, más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön” büntettet követ el
 - Kivétel: ha az erőszak vagy fenyegetés alkalmazását valamely jogszabály megengedi – például: Ptk. 5: 6. §
- Erőszakmonopólium → az állam a jogvédelmet is monopolizálja
 - A jogok védelmét az állam szabályozza és szervezi, nem pedig a társadalom egyes tagjai
- Bírói hatalom szerepe a jogállamban → az államhatalmon belül a jogvitákat a véglegesség igényével eldöntő hatalmi ág
 - Önálló és a törvényhozó és végrehajtó hatalomtól független hatalmi ág

A jogvédelem fogalma, építőkövei II.

- Jogvédelem biztosításának állami kötelezettsége:
 - Egyén joga arra, hogy a jogai érvényesítéséhez szükséges utak rendelkezésre álljanak és ezek effektívek hozzáférhetőek legyenek
 - Hatékony bírói jogvédelemhez való jog és bírósághoz fordulás joga
 - Az állami jogvédelem a különböző eljárástípusokon keresztül érvényesül

ELJÁRÁSJOGI ALAPELVEK

Eljárásjogi alapelvek I.

Eljárásjogi alapelvek

- Eljárási magánautonómia
- A tisztességes eljáráshoz való jog

Eljárásjogi alapelvek II.

Eljárási magánautonómia

- az érintett fél eldöntheti, hogy igényét érvényesíti-e, ezt milyen mértékben, kivel szemben és milyen jogalapra hivatkozva teszi
- Eljárásindítás joga
 - Kérelemre induló eljárásban illeti meg a felet
 - Az eljárást kezdeményező fél az „ügy ura” → kérelmét módosíthatja, visszavonhatja
 - A fél az eljárás során olyan nyilatkozatokat tehet és kérelmeket terjeszthet elő, amelyekhez a bíróság kötve van
- 1/1994 (I.7.) AB határozat:
 - Egyén joga arra, hogy az igény állapotába került alanyi jogait érvényesítse, vagy azok érvényesítésére nyitva álló igényérvényesítési utat igénybe veszi-e vagy attól tartózkodik

Eljárásjogi alapelvek III.

A tisztességes eljáráshoz való jog I.

Alaptörvény XXVIII. Cikk

Emberi Jogok Európai Egyezménye 6.cikk („fair trial elve”)

- Gyűjtőfogalom, amely több az eljárás tisztességessége szempontjából lényeges elvet foglal magába:
 - A bírósági rendszer, valamint a konkrét ügyben ítélező bíró függetlensége
 - Pártatlan ítékezés
 - Törvényes bíróhoz való jog
 - Eljárások nyilvánossága
 - Indokolási kötelezettség
 - Felek egyenlősége
 - Eljárás lefolytatása észszerű időn belül
 - Jogorvoslathoz való jog
 - Eljárásigazságosság

Eljárásjogi alapelvek IV.

A tisztességes eljáráshoz való jog II.

- **Bírósági rendszer, valamint a konkrét ügyben eljáró bíró függetlenségének biztosítása ítélező tevékenysége során az államszervezetten belül**
 - Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés:
„A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak.”
- **Pártatlan ítékezés elvárása**
 - Érvényesülését a kizárási szabályok biztosítják (pl. bíró saját, vagy hozzátartozói ügyében nem dönthet)
 - Fél kérheti a bíró ügy intézéséből való kizárását, amennyiben objektív okból attól tart, hogy az ügyében eljáró bíró nem tud elfogulatlan döntést hozni
- **Törvényes bíróhoz való jog**
 - A felek számára előrelátható, hogy jogvitájuk eldöntését melyik bíró fogja elvégezni
 - Az eljárási törvények meghatározzák, hogy mely állam, mely bírósága jár el az adott jogvitában
 - Ügyelosztási rend – megakadályozza, hogy a bírósági vezetők önkényesen szignálják ki az ügyeket egyes bírókra

Eljárásjogi alapelvek V.

A tisztességes eljáráshoz való jog III.

▪ **Az eljárás nyilvánossága**

- Lehetővé teszi, hogy a tárgyaláson történekről, valamint az érdemi döntésről akár a széles közvélemény is tájékozódhasson
- Indokolt esetben korlátozható (pl. üzleti titok vagy személyiségi jogok védelme céljából)

▪ **A bíró döntését indokolni köteles**

- a bíró mely tények figyelembevételével, milyen megfontolásokból jutott a döntésben megjelenő következtetésre
- A döntés felülbíráhatóságának és ellenőrizhetőségének fontos előfeltétele

▪ **Felek egyenlősége**

- Biztosítja, hogy mindkét félnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt és állást foglalhasson, a jogvita eldöntéséhez figyelembe vett bizonyítékot megismerhessen

Eljárásjogi alapelvek VI.

A tisztességes eljáráshoz való jog IV.

▪ Jogorvoslathoz való jog

- Alaptörvény XXVIII.cikk (7) bekezdés- mindenkinnek joga van ahhoz, hogy hatékony jogorvoslattal éljen minden olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti

▪ Észszerű eljárási idő

- A bíróság észszerű időn belül folytassa le a tárgyalást
- Ha az eljáró bíróság indokolatlanul késedelmeskedik → fél kifogással + kártérítési igénnyel élhet
- Csak a konkrét eset összes körülményére tekintettel dönthető el, hogy mi az észszerű határidő
 - EJEB esetjoga alapján az alábbi szempontok irányadók:
 - 1. az ügy bonyolultsága
 - 2. a fél közrehatása
 - 3. a szerv eljárása
 - 4. az ügy tétje

A GAZDASÁGI CIVILJOGHOZ KAPCSOLÓDÓ ELJÁRÁSOK

A gazdasági civiljoghoz kapcsolódó eljárások

Peres eljárást
előkészítő vagy azt
megelőző eljárások

Választottbíráskodás

Polgári per

Nemperes eljárások

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások I.

- A jogviták a társadalmi együttélés és a gazdasági élet természetes velejárói
- A jogviták megoldása érdekében hagyományosan bírósághoz fordultak a gazdaság szereplői
- A jogviták rendezésére bizonyos esetekben az állami bíróságokon kívül is sor kerülhet
 - A felek a viták jelentős részét tárgyalásos úton, a másik fél álláspontjának elismerésével, vagy kölcsönös engedményekkel rendezni tudják
 - A felek a köztük létrejött egyezséget akár közjegyzői okiratba is foglalathatják
 - Ha az egyik fél az egyezséget nem tartaná be, akkor a közjegyzői okirat ugyanúgy végrehajtható, mint egy jogerős bírósági ítélet, vagy egyezséget jóváhagyó bírósági határozat

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások II.

ADR (*alternativ dispute resolution*)

- alternatív vitamegoldási módok
- azokat a jogvitákat sem csak peres eljárásban lehet megoldani, amelyekben a felek kétoldalú tárgyalások során maguk nem érnek el eredményt

a felek egy harmadik- általuk díjazott - semleges fél igénybevételével közösen dolgozhatnak ki egy konszenzusos megoldást a vita rendezésére

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások III.

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások IV.

ADR (*alternativ dispute resolution*)

- 2002. évi LV. törvény – a közvetítői tevékenységről
- a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás (például egyezség) nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy vitás ügyben igényüket bírósági vagy választottbírói eljárás keretében érvényesítsék
- A közvetítői eljárás befejezését követően indult bírósági vagy választottbírói eljárásban a felek nem hivatkozhatnak a másik fél által a közvetítői eljárás során kifejtett álláspontra, általa tett elismerő vagy joglemondó nyilatkozatra
- A közvetítői eljárásban létrejött egyezség bírósági jóváhagyása kérhető → a jóváhagyott egyezség éppúgy végrehajtható, mint a bíróság jogerős ítélete

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások V.

Békéltetés fogyasztóvédelmi ügyekben I.

- Fogyasztói ügyekben a megyei kereskedelmi és iparkamarák békéltető testületeket működtetnek
- Békéltetés célja: egyezség létrehozása a vállalkozás és fogyasztó között
- Eljárás jellemzői:
 - nem nyilvános
 - akár online is lehet
- Az eljárás során a gazdálkodó szervezetet együttműködési kötelezettség terheli → megszegése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság bírságot szabhat ki rá
- A békéltető testület egyezség hiányában is dönt a fogyasztó panaszáról

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások VI.

Békéltetés fogyasztóvédelmi ügyekben II.

- Ha a gazdálkodó szervezet önként alávetette magát a békéltető testület döntésének → kötelezés meghozatala (egyéb esetben ajánlás)
- A döntés ellen nincs helye fellebbezésnek – a bíróságtól kérhető az ajánlás vagy kötelezés hatályon kívül helyezése, ha nem felel meg a jogszabályoknak
- Ha a gazdálkodó szervezet a kötelezést nem teljesíti → bíróság végrehajtási záradékkal látja el
- Gazdálkodó szervezet nem tesz eleget az ajánlásnak → békéltető testület e tényt a honlapján nyilvánosságra hozza

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások VII.

Békéltetés fogyasztóvédelmi ügyekben III. Döntés

Határozat

- Egyezség esetén → jóváhagyás
- Alávetési nyilatkozat → kötelezés

Ajánlás

- Alávetés és egyezség hiányában
- Ügy érdekében

Eljárás megszüntetése

- Ha a fogyasztói igény megalapozatlan
- Egyéb ok (pl. eljárás lefolytatása lehetetlen, felek a megszüntetésben megállapodtak)

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások VIII.

▪ **Pénzügyi Békéltető Testület (PBT)**

- Feladata a felek közötti közvetítés biztosítási, befektetési és pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos ügyekben – ha az érintett szolgáltató a fogyasztó panaszára nem kínált a fogyasztó számára elfogadható megoldást
- Alávetés hiányában is hozhat kötelező határozatot, ha az érvényesített fogyasztói igény nem haladja meg az egymillió forintot

▪ **Teljesítésigazolási Szakértői Szervezet (TSZSZ)**

- Kiindulópont: láncartozások problematikája
 - Különösen az építőiparban gyakori
 - Amíg a megrendelő nem fizet, addig a fővállalkozó sem tudott fizetni az alvállalkozóknak, és azok sem az ő alvállalkozóiknak
 - A szektor kisebb szereplőinél gyakran fizetéseképtelenséget okozott
- TSZSZ a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működik
- Érintett fél kérelmére a tervezési, építési, kivitelezési feladatok teljesítéséhez kapcsolódó szakkérdéseket vizsgálja meg
- Eljárás legfeljebb 60 napon belül a TSZSZ lezáró szakvéleményével fejeződik be
- Ha a szakvélemény alapján a felek nem rendezik a vitás kérdéseket → szakvéleményre alapítottan per indítható a bíróságon (ideiglenes intézkedés kérhető – bírósági letétbe helyezés)

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások IX..

Fizetési meghagyásos eljárás I.

Az eljárás célja

- a jogosult kötelezett által nem vitatott pénzkövetelése
- egy gyors, peren kívüli egyszerűsített eljárás keretében érvényesíthető legyen
- és ezáltal a jogosult teljesítéshez fűződő érdeke minél hamarabb megvalósuljon

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások X.

Fizetési meghagyásos eljárás II.

- közjegyzői hatáskörbe tartozó eljárás
- **pénzkövetelések** behajtásának gyors, hatékony és a polgári pernél olcsóbb eszköze
- Eljárási szabályok: 2009. évi L. törvény
- „FMH”: a fizetési meghagyás rövidítése
- FMH kérelem benyújtása: erre szolgáló úrlapon
 - Papír alapon
 - Szóbeli előterjesztés
 - Elektronikus úton (gazdasági szereplők általában elektronikus úton kötelesek benyújtani)
 - A jogi személy és a 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési törvény) alapján elektronikus ügyintézésre kötelezett egyéb személy beadványát kizárólag elektronikus úton terjesztheti elő, kivéve, ha az Fmhtv. 10. § (3) bekezdése alapján beadványához papíralapú mellékletet csatol.
 - Elektronikus aláírás + minősített időbélyegző szükséges

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások XII.

Fizetési meghagyásos eljárás III.

Kizárt esetek

Nincs helye FMH eljárásnak, ha:

- a **feleknek** (a jogosultnak vagy a kötelezettnek) **nincs ismert belföldi kézbesítési címe** (azaz lakó- vagy tartózkodási helye, illetve székhelye vagy képvisellete),
- a **követelés munkaviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból, szolgálati jogviszonyból, közfoglalkoztatási jogviszonyból, a sporttörvény alapján kötött munkaszerződéses jogviszonyból, szakképzés során kötött tanulószerveződésből eredő jogviszonyból, nemzeti felsőoktatási törvény szerinti hallgatói munkaszerződésből eredő jogviszonyból, illetve szociális szövetkezettel és foglalkoztatási szövetkezettel létesített tagi munkavégzési jogviszonyból**, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvényben (a továbbiakban: Kp.) meghatározott **közszolgálati vagy közigazgatási szerződéses jogviszonyból ered ÉS az ügy tárgya a jogviszony keletkezése, módosulása, megszűnése vagy a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény, illetve fegyelmi vétség miatt alkalmazott jogkövetkezmény,**
- a **követelés összege a 30 millió forintot meghaladja,**
- a **követelés zálogjogi jogviszonyból ered,**
- **az eljárásban több jogosult vagy több kötelezett szerepel és a főkövetelések között több (nem azonos) követelés szerepel.**

Ezekben az esetekben a követelés peres úton, bíróság előtt történő érvényesítése lehetséges!!!

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások XIII.

Fizetési meghagyásos eljárás IV.

Mikor kötelező fizetési meghagyásos eljárást indítani bírósági peres eljárás helyett?

- Ha a követelés összege a hárommillió forintot nem haladja meg +
- a követelés pénz fizetésére irányul +
- a követelés lejárt +
- a követelés nem tartozik a kizárt esetek közé

Peres eljárást megelőző vagy azt előkészítő eljárások XIV.

Fizetési meghagyásos eljárás V.

▪ Az eljárás menete:

▪ 1. Kérelem előterjesztése

▪ 2. Fizetési meghagyás közjegyző általi kibocsátása a kérelem beérkezésétől számított:

- 3 napon belül - elektronikus úton előterjesztett kérelem esetén
- 15 napon belül – szóban vagy papíralapon előterjesztett kérelem esetén

▪ 3. Fizetési meghagyás kézbesítése/ kézbesítés sikertelensége

▪ A.) kézbesítés sikeres

- 1.) a kötelezett elismeri a követelést vagy arra nem nyilatkozik → az FMH a kézhezvételt követő tizenhatodik napon jogerőssé válik, illetve, ha a jogerő ellenére a kötelezett nem fizet, a jogosult végrehajtást kezdeményezhet
- 2.) a kötelezett ellentmond (nem ismeri el a követelést) → az eljárás (az ellentmondással érintett részben) perré alakul
 - Az ellentmondást az eljáró közjegyzőhöz kell megküldeni a fizetési meghagyás kézhezvételét követő tizenöt napon belül
 - Ellentmondás → az eljárás kikerül a közjegyző hatásköréből, s mint peres eljárás, a bíróságon folytatódik tovább

▪ B.) kézbesítés sikertelen → kézbesítési fikció

- ha a fél az iratot nem vette át, azaz postai kézbesítés esetén „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza a közjegyzőhöz, azt az ellenkező bizonyításáig a kézbesítés második megkísérlését követő 5. munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni
- Ha az irat az „átvételt megtagadta” jelzéssel érkezik vissza, a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni azt
- A címzett kézbesítési kifogással élhet
 - a kézbesítési fikció beálltáról való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül, de csak a kézbesítési vélelem beállta napjától számított 3 hónapon belül, ha a kézbesítés nem volt szabályszerű, illetve a címzett önhibáján kívüli okból nem vette át az iratot

Választottbíráskodás I.

- Alternatív vitarendezési eljárás
- Magyar jogszabályi háttér: 2017. évi LX. törvény
 - Választottbíráskodás: kereskedelmi jogviszonyokban felmerült jogvitáknak állami bírósági peres eljárás helyett a felek által választott eljárásban történő eldöntése, akár eseti, akár állandó választottbírói intézmény folytatja le az eljárást [3. § (1) bekezdés 1. pont]
- Definíció: a választottbíráskodás a felek meghatározott jogviszonyból keletkező jogvitájának a felek egyező akaratával létrehozott szervezetben és a felek által megállapított szabályok szerinti eldöntése
- Lefolyása szempontjából az állami bíróságok előtti eljáráshoz hasonló
- Választottbírói eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha a felek megállapodnak abban, hogy a polgári peres eljárás helyett ezt az alternatívát választják → megállapodás: **választottbírói szerződés**

Választottbíráskodás II.

- Nem minden jogvita eldöntésére lehet választottbírószági szerződést kötni
- Többek között az alábbi ügyekben ***nincs mód választottbírószághoz fordulni:***
 - Fogasztó és vállalkozás közötti jogvitában
 - Munkajogi ügyben
 - Közigazgatási határozat megtámadása esetén

Választottbíráskodás III.

Választottbíróság

- Felek vitáját hozzáértő személyek döntenek el
- Gyors, egyfokú eljárás (főszabály szerint nincs lehetőség jogorvoslatra)
- A felek az eljárás szabályait rugalmasan határozhatják meg → nagyfokú autonómia
- Eljárás nem nyilvános, titkos

Állami bíróság

- Előfordulhat, hogy a bíró nem ért a konkrét ügy tárgyához
- Lassú, akár évekig is elhúzódhat egy ügy
- Kötött eljárási rend
- Az eljárás főszabály szerint nyilvános

Választottbíráskodás IV.

Választottbíráskodás előnyei az állami bíróság előtti pereskedéshez képest:

- Szakértelem
- Gyorsaság
- Költséghatékonyság
- Bizalmasság
- Nemzetközi végrehajthatóság

Választottbíráskodás V.

- a felek által kiválasztott fórum, azzal a többlettel, hogy az általa hozott döntéshez hozzárendeljük az állami erőszakkal való végrehajtást
- a két peres fél egyenként jelölhet egy-egy bírót, akik pedig közösen választják meg a tanács elnökét
- A választottbíróági ítélet hatálya ugyanaz, mint az állami bíróság jogerős ítéletének hatálya
- A választottbíróság végleges hatállyal lezárja a jogvitát, és ítélete alapján helye van a végrehajtásnak – „egyfokúság”

Választottbíráskodás VI.

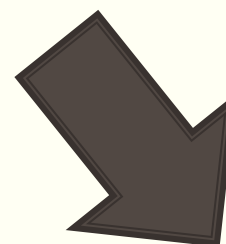
Választottbírósaí szerződés

- Polgári jogi szerződés →vonatkoznak rá a szerződések létrejöttére, érvénytelenségére, megszegésére, megszűnésére, stb. vonatkozó szabályok
- Írásban kell megkötni
 - A jogszabály az írásbeliséget a modern gazdasági kommunikációs gyakorlat figyelembevételével határozza meg (pl. e-mail útján is létrejöhet)
 - Írásbelinek kell tekinteni a vb. Szerződést akkor is, ha az eljárást megindító fél a vb. Szerződés létét állítja és a másik fél azt nem vitatja
- Megalapozza a választottbírósaí hatáskörét
- Kizárja a felek lehetőségét arra, hogy állami bíróság előtt pert kezdeményezzenek
 - Ha egyik fél állami bíróság előtt pert indít →bírósaí az eljárást megszünteti, ha az alperes ellenkérelmében kéri
- Lehet különálló, csak ezt a témakört szabályozó megállapodás,de akár más szerződés részeként is megköthető

Választottbíráskodás típusai

Állandó
választottbíráskodás

Eseti
választottbíráskodás

Választottbíráskodás VIII.

Választottbíráskodás típusai I.

- **Eseti választottbíráskodás:**
 - Más néven *ad hoc* választottbíráskodás
 - A felek a vitás ügyük elrendezésére egy vagy több személyt bíznak meg, és ezen személy vagy személyek saját maguk adminisztrálják és folytatják le az eljárást
 - Választottbírói szerződés: a felek és a választottbírók között létrejövő szerződés
 - Választottbíró fő kötelezettsége: jogvita pártatlan és független eldöntése
 - Fél fő kötelezettsége: a bíró díjazásának megfizetése

Választottbíráskodás IX.

Választottbíróság típusai II.

▪ Állandó választottbíróság:

- Állandó szervezettel, titkársággal rendelkezik, amely elvégzi az ügyek adminisztrációját
- Meghatározza saját eljárási szabályait, így a feleknek az eljárási szabályokról csak akkor kell rendelkezniük a választottbírósági szerződésükben, ha az állandó választottbíróság szabályaitól el kívánnak térni
- Az állandó választottbíróság kijelölése megkönnyíti a felek és az ügyet eldöntő választottbíróság dolgát is → a választottbírósági kikötési mintákat, eljárási szabályzatot, sőt választottbírákat is ajánlanak a feleknek
- Hazánkban jelenleg három állandó választottbíróság működik
 - Kereskedelmi Választottbíróság
 - Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara mellett szervezett Állandó Választottbíróság
 - A Magyar Olimpiai Bizottság keretén belül működő Sport Állandó Választottbíróság

Választottbíráskodás X.

▪ Ideiglenes intézkedés:

- Az ügy érdemi eldöntését megelőzően a választottbírósnak lehetősége van a status quo megőrzése érdekében ideiglenes intézkedést hozni
- ***Az állam elismeri, a végrehajtás szabályai szerint lehet végrehajtani***

▪ Előzetes intézkedés:

- Ha a választottbírósnak úgy ítéli meg, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek a kérelmezett féllel való közlése azzal a kockázattal jár, hogy az ideiglenes intézkedés célja ellehetetlenül, akkor – húsz napig hatályos – előzetes intézkedést hozhat
- Az előzetes intézkedés hatálya alatt a felek előadhatják érveiket és a választottbírósnak ezek alapján eldöntheti, hogy van- e helye ideiglenes intézkedés meghozatalának, vagy nincs
- ***Az előzetes intézkedés a felekre nézve kötelező, de bírósági végrehajtásnak nem lehet tárgya***

▪ Ítélet:

- Az ügy érdemében a választottbírósnak ítélettel dönt
- Amennyiben tanácsban jár el, úgy szótöbbséggel dönt
- Ítéletet írásba kell foglalni
- Ítéletet köteles indokolni a választottbírósnak – kivéve, ha a felek a jogvitájukat egyezséggel zárták le és ennek ítéletbe kérték a választottbíróstól

Választottbíráskodás XI.

- **A választottbíróági ítélet jogerős bírósági ítélet hatályú döntés:**
 - Nincs helye ellene fellebbezésnek
 - A felek ugyanazon ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt újabb pert egymással szemben sem választottbíróóság, sem az állami bíróság előtt nem indíthatnak
 - A választottbíróóság ítéletbe foglalt döntésének állami kényszerrel érvényt lehet szerezni
 - A választottbíróági ítélet végrehajtására is a bírósági végrehajtásról szóló jogszabályok irányadók

Választottbíráskodás XII.

Eljárásújítás

- Fél kérelmére rendelheti el az ügyben korábban ítéletet hozott választottbíróság
- Feltételek:
 - Ítélet átvételét követő egy éven belül,
 - a fél olyan tényre vagy bizonyítékra hivatkozik, amelyet az alapeljárásban önhibáján kívül nem érvényesített
 - és ennek az eljárásban való figyelembevétele a félre kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna
- A választottbíróság nem ismételi meg a korábbi eljárást, hanem az eljárásújítási kérelem hivatkozásai szerinti korlátok között folytatja le
- A vb. Az eljárásújítással támadott ítéletet:
 - Hatályában fenntartja vagy
 - Egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és új határozatot hoz

Választottbíráskodás XIII.

Érvénytelenítési per

- A választottbírószági határozattal szembeni külső jogorvoslat
- A vb. ítéletének érvénytelenítésére irányuló kérelem az ítélet átvételét követő 60 napon belül terjeszthető elő az állami bíróságnál
- Nincs lehetőség arra, hogy az állami bíróság a jogvitát maga elbírálja, vagy annak elbírálásával kapcsolatban a választottbírószágnak utasításokat adjon
- Az állami bíróság hatásköre kizárólag arra terjed ki, hogy a választottbírószági ítélettől megvonja a joghatást
- Érvénytelenítésre csak a jogrendszer alapvető elveinek megsértése esetén van mód
 - Például: ha a vita tárgya nem tartozhat választottbírószági útra (pl. munkajogi jogvita), választottbírószági szerződés érvénytelen, ítélet közrendbe ütközik (Kúria: alapjogokat/ társadalmi értékítéletet/gazdasági-társadalmi rend alapját közvetlenül sérti)

A polgári per I.

- Jogsabályi háttér: 2016. évi CXXX. törvény (Pp.)
- A polgári per:
 - Törvényben szabályozott eljárástípus
 - Célja: peres felek vagyoni és személyes jogaival kapcsolatban felmerült vitákat egy, az államhatalom részét képező, de független fórum tisztességes eljárásban részrehajlás mentesen végleges jelleggel eldöntse
 - Garantálja a bírósághoz fordulás alkotmányos jogának, valamint a jogbiztonság érvényesülését
- A Pp. részletesen szabályozza
 - Polgári peres eljárást
 - Különleges eljárásokat is (pl. sajtó-helyreigazítás iránt indított perek, munkaügyi perek, végrehajtási perek)
- A magyar bírósági rendszer négy szintű, de csak három fokú
 - Első fokon egy járásbíróság vagy törvényszék, másodfokon egy törvényszék vagy ítélőtábla, a felülvizsgálati eljárásokban Kúria jár el

A polgári per II.

▪ **Felek a perben:**

- Fél az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illethetnek meg és kötelezettségek terhelhetnek
- **Felperes:** aki a keresetet előterjeszti
- **Alperes:** aki ellen a kereset előterjesztésre került
- Több személy nyújt be keresetet a perben vagy a keresetet több személy ellen nyújtják be → pertársak

▪ **Beavatkozó:**

- Nem peres fél!
- Akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy más személyek között folyamatban lévő per miként dől el, az azonos érdekű fél pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozhat a perbe

A polgári per III.

Kereset I.

- **A felperes által előterjesztett, a bírósági döntés iránti határozott kérelem**
- **A felperes többféle igényt terjeszthet elő → tartalom szerint megkülönböztetünk:**
 - **1. megállapítási kereset**
 - A felperes azt kéri, hogy a bíróság valamilyen jog fennálltát vagy fenn nem álltát állapítsa meg
 - **2. marasztalás iránti kereset**
 - A felperes azt kéri, hogy a bíróság kötelezze az alperest valamilyen szolgáltatásra, valaminek a tevése, tūrésére, illetve valamiért helytállásra
 - **3. jogalakító kereset**
 - A felperes azt kéri a bíróságtól, hogy valamilyen jogviszonyt hozzon létre, szüntessen meg, vagy módosítson

A polgári per IV.

Kereset II.

- A felperesnek meg kell jelölnie, hogy mit kér a bíróságtól
- A felperesnek pontosan elő kell adnia, hogy milyen jogot, milyen tényekre alapítva érvényesít
- A keresetnek tartalmaznia kell az érvényesített jog és az azt alátámasztó tények közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést és a keresetet megalapozó bizonyítékok megjelölését is

A polgári per V.

Kereset
előterjesztése

Bíróság
megvizsgálja a
keresetet

Kereset megküldése
az alperesnek –
felhívás
ellenkérelem
előterjesztésére

A polgári per VI.

▪ Mit tehet az alperes a kereset kézhezvételét követően?

- 1. elismerheti a felperes igényét
 - 2. kérheti az eljárás megszüntetését
 - 3. érdemi védekezést terjeszthet elő, amiben a kereset elutasítását megalapozó tényállításait és jogi érveit adhatja elő
 - 4. beszámítási kifogással élhet
 - 5. viszontkeresetet terjeszthet elő
 - 6. ha az alperes elmulasztja az írásbeli ellenkérelem előterjesztését vagy beszámítást tartalmazó irat benyújtását → bíróság a keresetben érvényesítettek érdemi vizsgálata és tárgyalás nélkül **bírószági meghagyással** megfelelően kötelezi az alperest
-
- **Felek nyilatkozatait követően → perfelvétel**
 - A bíróság rögzíti a jogvita kereteit
 - Perfelvételt bíróság végzéssel zárja le, amely rögzíti a felek perfelvétel során előadott jogi álláspontját, tényelőadásait és bizonyítási indítványait

A polgári per VII.

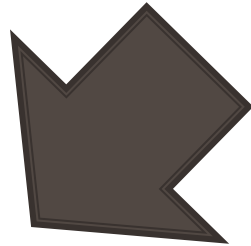
- A perfelvételt követően a bíróság lefolytatja az általa szükségesnek talált bizonyítási indítványok szerinti **bizonyítást**
- A bizonyítás során a bíróság meghallgatja a feleket és a tanúkat
- **A Pp. Szerint bizonyítási eszköz különösen:**
 - tanú
 - szakértő
 - okirat
 - közokirat
 - magánokirat
 - képfelvétel
 - hangfelvétel
 - videofelvétel
 - egyéb tárgyi bizonyítási eszköz

A polgári per VIII.

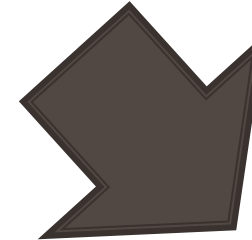
- Ha a bizonyítást követően a per vagy valamely külön eldöntésre alkalmas kérdés a határozathozatalra megérett, a bíróság a **tárgyalást** a felek figyelmeztetését követően **berekeszti, azaz lezárja**
- **A bíróság ítéletében eldönti az eléje vitt jogvitát**
 - ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre
 - A döntés azonban nem terjedhet túl a kereseti kérelmen
 - A bíróság ítéletét indokolni köteles
- Részítélet, közbenső ítélet, kiegészítő ítélet → nem mindig a jogvita teljes körű lezárására irányul
- Ítélet hatályú határozatok: pl. jogerős bírósági meghagyás. Felek bíróság által jóváhagyott egyezsége

A polgári per IX.

Első fokon született ítélet

- **Fél jogorvoslati jog alapján fellebbezni jogosult**
- A fellebbezésben határozott és megfelelően indokolt kérelmet kell előterjeszteni → az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését a másodfokú bíróság mennyiben változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül
- Fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított 15 nap
- Főszabály szerint a fellebbezésnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van

- Az elsőfokú bíróság meg nem fellebbezett ítélete a fellebbezési határidő leteltét követő naptól, a másodfokú bíróság ítélete a kihirdetéstől kezdve jogerős

A polgári per X.

Rendes és rendkívüli perorvoslatok

- Rendes perorvoslat: fellebbezés
- Rendkívüli perorvoslatok:
 - Perújítás
 - Felülvizsgálat

Nemperes eljárások

- A polgári jogok érvényesítésére, elismertetésére, vagy vélelmek megdöntésére szolgál
- Annyiban térnek el a polgári pertől, hogy nem feltétlenül ellenérdekű felek között folynak, nem kerül sor szükségszerűen tényállás-megállapításra és bizonyításra
- Nemperes eljárás befejezésekor a bíróság nem ítéletet, hanem végzést hoz

Végrehajtási eljárás

- Jogsabályi háttér: 1994. évi LIII. törvény
- a végrehajtási eljárásban a végrehajtó állami kényszer arányos és fokozatos alkalmazásával éri el, hogy az adós teljesítse kötelezettségét
- A végrehajtás az állami kényszer alkalmazásának legitim útja
- Mikor indítható végrehajtási eljárás?
 - Bíróság vagy választottbíróság által marasztalt fél,
 - Bíróság által jóváhagyott, esetleg közjegyző által okiratba foglalt egyezségben vállalást tevő fél,
 - Vagy a közokiratban magát egyoldalú nyilatkozattal kötelező fél a *kötelezettségének nem tesz eleget*

Kötelezettség kikényszerítésére végrehajtási eljárás indítható

A GAZDASÁGI KÖZJOGHOZ KAPCSOLÓDÓ ELJÁRÁSOK

A gazdasági közjoghoz kapcsolódó eljárások I.

Közigazgatási eljárások

Közigazgatással összefüggő bírósági eljárások

Alkotmánybíráskodás